

Zorana Simić i Jelena Lalatović

(NE)MOĆ ŽENSKOG AUTORSTVA: GLOBALNI IZAZOVI NA LOKALNOM TRŽIŠTU

Temat koji je pred vama nastao je iz potrebe da odgovorimo na pitanja kako je i zašto žensko autorstvo i, po analogiji, autorstvo iz redova ugnjetenih društvenih grupa i slojeva postalo (pre)cenjena roba na književnom tržištu. Ova zapitanost nije ništa drugo do želja da se kritikuju odnosi društvene i političke moći koji upravljaju kako recepcijom i tumačenjem teksta tako i uslovima u kojima se književnost stvara, distribuira i interpretira danas (i ovde). Jedan od stereotipa koji prati tržišni uspon i kulturnu valorizaciju raznih autorki jeste da vidljivost književnica, urednica i kritičarki u javnosti istovremeno znači i poraz tradicionalnih obrazaca u stvaranju i promišljanju književnih dela. Ukratko, „generacijsko svedočanstvo” i „generacijski glas” na ceni su jer se pretpostavlja da je mlada generacija savladala slabosti svojih prethodnica i prethodnika. Otuda sve tekstove u ovom tematu povezuje i preispitivanje matrice *transgeneracijskog dijaloga*. Jesu li nužno savremene autorke avangardnije i subverzivnije u odnosu na feminizam dvadesetog stoleća? Da li su slobode novih generacija izborne intelektualnim i poetičkim prevratom, ili je reč o iluziji napretka koju stvara i podstiče slobodno tržište? Da li se nasleđe imperijalističkog poretka uistinu preispituje ili se, naprotiv, samo potvrđuje u, uslovno rečeno, novim izrazima i formama?

Temat otvara tekst Zorane Simić „Književna (nep)očinstva”, koji ukazuje na to kako kodovi iniciranja u svet književnog stvaralaštva i „stručna” vrednovanja takvog postignuća umnogome utelovljuju logiku nasilja u porodici. Jelena Lalatović u tekstu „Sablasi bumera: generacijski ili klasni sukob” analizira na koji način kategorija identiteta povezuje naizgled suprotstavljene polove – nacionalni i „progresivni”. Članak Tatjane Rosić „Vještica i Kockar” preispituje mogućnosti za dosledan antiratni i antikapitalistički stav i poetički angažman u okviru ženskog autorstva koje se opire komercijalizaciji. Sve-sne činjenice da su nam i danas potrebne vizije koje pokreću i nadahnjuju, temat završavamo daškom optimizma. Aleksandra Petrović u tekstu „(Bez)uspešan povratak majci: romani Tanje Stupar Trifunović i Biljane Jovanović” istražuje odnose između majki i ćerki, koji se razvijaju u rasponu od nasilja i (samo)poništanja do međusobnog uvažavanja i oslobođenja.

Globalizacija podrazumeva bezuslovno širenje tržišta, usled čega se sve sredine susreću s veoma sličnim izazovima. Naša je namera upravo da lokalne kolorite razumemo i tumačimo kao deo znatno širih kretanja, koja pak dovode do sve snažnijeg sužavanja slobode govora i sve militantnijeg disciplinovanja određenih političkih tema i stavova putem njihovog pretvaranja u „brend”. Iako ne nudi mnogo razloga za optimizam, takvo stanje stvari književnu kritiku poziva i obavezuje da odbije ulogu pukog saučesnika.